

Vikariat sv. Pavel pri Preboldu(bei Pragwald, ali bei Liebenstein) je ede najstarejših vikariatov braslovške dekanije.

O njem poroča vizit, poročilo iz l.1545:" Pharr Sanct Pauls im Santall... hat vier Fillial, Sanct Pangratzen bei Sachsenfeld, Item Sanct Lorentzen, Sanct Maria Magdalena, dass Viert zu v.F. in der Riekh.(str.151)

Prvotno je spadala pod ta vikariat tudi sv. Pankrac v Grižah in Marija Rek
Župna cerkev: Vizit. poročilo iz l. 1631 pravi:"....habrt Tabernaculum lapideum in muro, Baptisterium in medio ecclesiae, altare unum s.Pauli in choro, 2. a parte Evangelii s. Catharinae, 3. in parte Epistolae B.V.Maria 4.s. martini in Capella. In Sacristia est altare, destruat. Baptisterium ad Capellam transferatur.

L.1641: Vetus Tabernaculum destruat et ejus loco armariolum cum inscriptione " Sacri liquores" pro iisdem apparetur.....str.(154)

l.1752: Eccl.s.Paule est consecrata sed inconveniens, et ruinosum laqueare cum muris, non habet fornicem nisi in choro, pavementum ex caemento male aequant. Alataria habet 5 - ~~knj~~ Capellae s. Annae et s. Achatii, hic su adscriptae duae Confraternitates, scilicet s. Annae et ss. Corporis Christi.....(str.155)

Sedanja ž.c. je 12 klafter in 1 1/2 čevlja dolga in 4 klaftre 2 čevlja široka. Prezbit. in ladja sta obokana.

Popolnoma predelana je bila med l.1762-1775.

Poleg gl.oltar ima v ladji še dvoje str. oltarjev-sv. Katarine in M.B.

Ima dvoje kapel- sv. Ane in sv.Križa.

V prezbit. na desni strani je vzdana nagrobna plošča Ernest F . von Schraetenbach iz l.1662 .

Zvonovi so iz novejšee dobe.

L.1828 so podrli ~~okna~~ vrata, ki so vodila na pokopališče in ~~kjer~~ nad katerimi je imel stanovanje kaplan, izgleda, da je tudi ta c. bila obdana s taborom.

Župnijske knjige: krstne knjige od l.1680, mrliške od l.1709, poročne od l.1709.

Ign.Orožen: Das Dekanat Frasslau, l.1880, str.151 -177.

Ob poti ki vodi v grad Prebold, je tedanji lastnik dal postaviti železen križ

Cerkev je dobila dve novi kapeli, M.B. in sv. Pavlu posvečeni
Zg.Danica, l.1849, str. 11.

Matej Tomc iz St.Vida pri Lj. je naredil dva nova str. oltarja(" naš slo-
vito znani slovenski podobar")

Pasar in zlatar Matevž Šrajner iz Lj. je naredil nove svečnike iza oba ol-
tarja.

Zg.Danica, l.1853, str. 136.

| PREBOLDU - ž.c.sv. Pavla.

3.

(Prag^awald)

Fara, posvečena sv. Pavlu.

Orientacija pravilna. Cerkev leži sredi vasi na lahni vzpetini.

Literatura in viri: Ign. Orožen: Bistum und Diözese Lavant IV. Dekanat Frasslau, Maribor 1880 ; Isti: Sachsenwart und Liebenstein, BstG. 16. 1879. p. 129/132 ; Fran Kovačič: Starokrščanski spomenik pri Sv. Pavlu ob Bolški. ČZN XX ; Lukman Franc: K nagrobnemu napisu škofa Gaudencija v št. Pavlu pri Preboldu. ČZN XXI ; Rajko Vrečar: Savinjska dolina, Žalec 1930 ; Avguštin Stegenšak: Nove cerkve lavantinske škofije. Ljubitelj krščanske umetnosti 1914. ; Konservatorsko poročilo ZUZ VI. ; Carl Reichert: Einst und jetzt. Graz 1864. Orožen Janko: Gradovi in graščine. Celje 1936. ; Fritz Nowotny: Südsteirische Burgen und Schlösser. Almanach Südsteiermark. Graz 1925 ; Farna kronika.

Cerkve sestavljajo: Ladja s prečno ladjo in kapelami ter prezbitarij. Zvonik in zakristija sta prizidana ob straneh.

Zunanjščina: Cerkev je zgrajena v neoromanskem slogu. V njeno severno steno sta vridana nagrobnika otroka Ernest Friedrich grofa von Schrattenbacha, ki je umrl 13. 1. 1662. in celjskega ~~gro~~ škofa Gaudencija iz 6. stol. Ta kamen, z dolgim latinskim napisom, je bil do l. 1896. vridan v menzo glavnega oltarja, na kar spominjajo 3 posvetilni križci in dolbina za relikvijske. Ker so v bližini cerkve uporabljale perice za pranje v potoku kamenit neokrašen rimski sarkofag kot korito še leta 1926., je možno, da je plošča vzeta iz tega sarkofaga.

Notranjščina: je v celoti iz konca 19. stol.

1 PREBOLDU- ž.c. sv. Pavla.

Oprava in oprema: je neoromanska. Stare so edino orglje, ki so iz konca 18. stol.

Zvonik in podstrešje: ogled je ostal brez posebnih odkritij.

Resume: Kot eden najstarejših vikariatov braskovške prafare, se omenja Sv. Pavel že l. 1392., ko se omenja Wlfringus perpetuus vicarius in cerkev S. Pauli prope Liebenstein, leta 1528 in 1545, se imenuje vikariat Sannt Paulus im Santall in leta 1631. ecclesia s. Pauli penes Wrebald. O izgledu te, prve cerkve, ki je nastala ~~verjetno~~ najverjetneje v 14. stol., imamo le nekaj skromnih podatkov iz 17. in 18. stol. Tako omenja vizitacijski zapisnik iz l. 1631. kamenit stenski tabernakelj, krstilnik v sredi cerkve ter 5 oltarjev, od katerih je eden v kapeli, drugi pa v zakristiji. Kmečki upor l. 1635. je naneseł cerkvi precej škode, kot se razvidi iz vizitacijskega protokola iz l. 1641. Leta 1668. so omenja na pokopališču priprava za ~~xxx~~ javno kesanje, l. 1752. pa slabo cerkveno stanje.: ruinozno zidovje in tabulant v ladji, slabo izravnani kameniti tlaki in pomanjkanje obokanja v prezbiteriju. Cerkev je imela 5 oltarjev, od tega dva v stranskih kapelah. Iz teh poročil moremo približno rekonstruirati prvotno, gotško cerkev, ki je imela v ladji in prezbiteriju tabulant, zidni tabernakelj in krstilnik v sredi ladje ter je v teku 17. stol. dobila prizidani dve stranski kapeli. Cerkev je obdajalo pokopališče, ki je bilo opuščeno leta 1838, tega pa je obkrožalo taborno obzidje z vratnim stolpom, katerega so odstranili l. 1828. Med leti 1762-1775 je župnik Jožef Gregor Riedler dal podreti staro cerkev ter zgraditi na njenem mestu novo. To cerkev ~~se~~ sestavljajo: pravokotna ladja s prizidanimi kapelama, prezbiterij z zakristijo in zvonik. V notranjstvi ni bila kamenito tlakana ter v ladji kot prezbiteriju, banjasto obokana. Imela je 5 oltarjev, od katerih je bil glavni obnovljen v letih 1801, 1841 in 1870., ter okrašen s sliko "Spreobrnjenja sv. Pavla".

Sliko je izdelal l. 1859. Mihael Stroy za 156 gld. Kipa sv. Martina in Miklavža sta bila izdelek Mateja Tomca iz Št. Vida nad Ljubljano. Oltarja sv. Križa in sv. Ane sta bila obnovljena l. 1864., odnosno 1869., Križev pot je bil izdelek Franca Bizjaka iz Kranja iz leta 1860. Zakristijska omara je bila lepo baročno mizarско delo iz l. 1750. Vsi trije zvonovi so nastali v celjski livarni, katere lastnik je bil ex Caspar Baltesar Schneider, med leti 1741, 1748. o cerkev so podrli l. 1895. ker je postala premajhna in na njenem mestu zgradili sedanjo veliko stavbo v neoromanskem slogu, za katero je naredil načrte graški arhitekt Hans Pascher, gradil pa Ferdinand Golobranc iz Vojnika in je bila gotova leta 1898.

Župnišče je lepa stavba iz leta 1733. kot pove kronogram nad vhodnimi vrati. Stavba je bila že dvakrat povečana in to l. 1820 in ca 1850.

Konservatorske opombe: Cerkev je v redu vzdrževana.

Dodatek: Nagrobna plošča celjskega škofa Gaudencija iz 6. stol. je iz marmora. Zadaž sta v obrisih drug proti drugemu obrnjena pava, med njima izklesano okroglo polje, od katerega gredo k nogam pavov na obe strani valovite črte. Plošča je nepopolna, a po risbi sodeč ne manjka mnogo teksta. Druga in tretja vrsta teksta sta deloma uničeni. Napis, kakor ga je razrešil Abramič, se glasi: Gaude terra solo et longum laetare per aevum/ Accipe pacificum corpus et Flore consparge/ Verbis innocui sup quo pastore baptismatis/ Decimus domini legam pia voce clamantes/ Enage! Si meritis nobis hic munera dedit/ Ne aliud sancti quam balsama corpulum tegat/ Tu autem de domino precibus orare memento/ In tua ne veniat grege leo fervi dum ostis./ Episcopo.

SV. PAVEL PRI

L PREBOLDU - ž.c. sv. Pavla.

6.

V GROBLJAH pri Preboldu so v bližini naselka velika rimska grobišča.

J. Curk : Celjska topografija, rkp. str. 38, 38 'zapiski 1957.

Nace Oblak je napravil tri oltarje za farno cerkev sv. Pavla v savinski dolini - v občo zadovoljnost in pohvalo. ...

Dopisi. Iz Celja. - NOVICE, 10. januar 1866, L. XXIV, list 2, str. 14-15.

V sev. steni ladje je vzdignjena marmornata plošča z napisom. Zgoraj v obrisih dva, drug k drugemu obrnjena pava, med njima vglobljeno močno izklesano polje, okroglo, od katerega gredo k nogam pavov na obe strani valovite črte.

Plošča je nepopolna, in na desni nepravilno odbita, vendar pa po risbi zgoraj sodeč ne manjka veliko teksta.

Druga in tretja vrsta teksta sta deloma uničeni, po pravokotni poznejši vglobitvi, ki vzame vsakemu napisu približno 3 - 4 vrste.

Plošča je dalje razpokana od vrha do tal in pod omenjeno vdolbino od desnega do levega robu, tako, da je sedaj sestavljena iz 3 delov.

Črke so deloma zamazane z ometom in ne prav lahko čitljive.

Napis kolikor ga morem citati se glasi (v rimski majuskuli):

1. gavde terra solo et longvm laetare peraev
2. ACCIPE pacificvm (+) (kot da je križ v krogu, a je ~~prekrižano~~ s poznejšim križem)

corpus et flore coi

3. v (naslednje 3 ali ev. 4 črke uničene po vdolbini od dveh se vidita, samo sprednja konca, iz katerih ni mogoče ničesar sklepati) ^{novis} ~~SIN~~
- vt (event.p) qvo pastore b ^{ba}
- 4- dñdicimvs domini legem ~~PIAVOCE~~ (piavoce)

SV. PAVEL v Savinski dolini - starokršč. napisna plošča.

5. ~~INACEST~~ meritvs nobis

hic moni = ~~NIV~~ ID

izmito in nejasno

6. ne ^{M(2)} ~~NIV~~ Sancti qvam

(ATA) BALSAMA? CORPV

7. tv avtem BEDOMINO

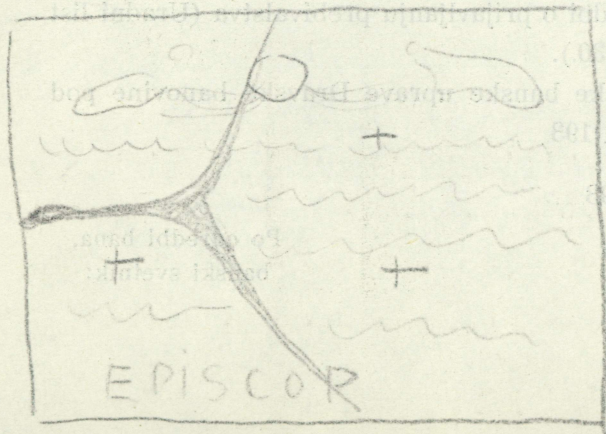
precibvs orare mea (event. mem)

8. INIVANEVI NI

at GREGEOLEO FERVI

DVS

EISCOP (vs manja)

Stele, XXXV, 19.7.1925, str.39 - 40

Gavde terra solo et longvm laetare per ae(v)(gotov ali samo pol m)
accipe pacificvm corpvs et flore cor (i).....// v....s in nocvis vtp(ako ni
slučajo a izgleda izdelan) qvo pastore ba(?).....// didicimvs domini legem
pia voce (ce.....)// (e?)nacesi meritvs nobis hic mvnem d(e?) ne.....^{ali(s)} sancti
quam balsama corpv .....// tv avtem de domino precibus orare men... // in
tva ne veniat Grege leo fervidvs // Episcop(vs).

Stele, XXXV, 1925, str.42.

Fot. starokrščanske plošče.

11.Slov.1925,štev.218.št.38.

Starokrščanski napisni kamen 105 x 85 cm, marmor.

- 1.-Gavde terra solo et longum laetare per sev .....
- 2.-accipe pacificvm corpus et flore cont .....
- 3.-v^o sin novissys(sic! sigurno!!) quo p^satore bu .....
- 4.-didicimus domini legem pia voce ce .....
- 5.-en^o acesi meritos nobis hic mvnesa^{sic!}(~~xxxx~~)de ....
6. - ne ali^svs(s razen spodnje končne kljuke uničen) sancti qvam balsama
corpv ...
- 7.-tv avtem de domino precibvs arare mem...
- 8.-in tva ne veniat grege leo frevidos...

Episcop

Na desni strani plošča odlomljena in je bila večja.

Farno kroniko je spisal Mih. Lešnik, župnik. Str. med l. ~~1762~~^{1762 - 1775} je bil bila postavljena nova cerkev. V tej cerkvici vmenzi je bil ta kamen.

Slike križevega pota je slikal Fr. Bizjak v Kranju okrog l. 1860. V prez-biteriju velika slika Rožnega venca istega slikarja l. 1860.

Spreobrnjenje sv. Pavla, Stroj 1859. Slika ohranjena v župnišču pos streho

Za galerijo? Novo cerkev je zidal Hans Pascher, l.1896 dozidana.

V župnišču je portret enega ljubljanskih škofov iz srede 18. stol. dober.

Slab portret župnika Pečovnika.

Napis kakor je razrešen od Abramiča.

1. Gavde terra sólo et lóngum laetare per aevum
  2. accipe pacificvm corpvs et flore con(^{das}sparge)
  3. v(erbi)s innocvi sup quo patore ba(ptismatis)
  4. didicimvs domini legem pia voce(clamantes)
  5. Enage ! Si meritvs nobis hic numera de(dit)
  6. ne alivd sancti quam balsame corpu(lum tegat)
tengat
  7. Tvo avtem de domino precibus orare mem(ento)
  8. in tva ne veniat grege leo fervidvs (hostis)
- (Gaudanti) Episcopo

Varianta don Fra Pulíča.

- 1.....
- 2.....con(sperge)
- 3.....
- 4.....ca^{cl}amantes)
- cl(amantes)
- 5.....de(fers)